

4 mei 2023

12^e flitspeiling *Oekraïne* – 2/3 mei 2023

In opdracht van de NCTV

Introductie

Aanleiding

De Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding en Veiligheid (NCTV) heeft I&O Research gevraagd om een twaalfde flitspeiling uit te voeren naar het beeld dat Nederlanders hebben van de situatie in Oekraïne, hoeveel zorgen ze zich maken, de steun voor sancties, en hoe ze de informatie omtrent de Oekraïense situatie inschatten. I&O Research voerde hiervoor een peiling uit die liep van dinsdag 2 mei 2023 9:00 uur tot woensdag 3 mei 2023 9:00 uur. De eerste flitspeiling is uitgevoerd op 24 februari 2022. Voor een overzicht van alle peilingen zie bijlage 1.

Uitvoering onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd onder 1.070 Nederlanders van 18 jaar en ouder, die lid zijn van het I&O Research Panel. Dit is ruim voldoende om op basis van de resultaten betrouwbare uitspraken te kunnen doen over de volwassen Nederlandse bevolking. Er zijn 2.700 personen benaderd voor dit onderzoek. De respons op dit onderzoek bedraagt 40 procent.

Op de data is een weging (op randtotalen) toegepast op de achtergrondkenmerken: leeftijd, geslacht, opleiding, migratieachtergrond, stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021 en regio (op basis van de Nielsen 4-indeling). De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee komen de verhoudingen in de steekproef op deze achtergrondkenmerken overeen met de werkelijke verhoudingen onder de Nederlandse bevolking van 18 jaar en ouder.

- In de tekst worden alleen significante verschillen tussen de peilingen benoemd.
- In sommige gevallen tellen percentages niet op tot het totaal of tot meer dan 100 procent. Dit komt door afrondingsverschillen.
- Bij sommige vragen waren meerdere antwoorden mogelijk. Dit staat bij de uitkomsten vermeld.
- De meeste vragen zijn aan alle respondenten voorgelegd. Waar de percentagebasis anders is, is dit bij de figuur vermeld.
- In de rode kaders staan significante verschillen genoemd tussen de verschillende gebieden van Nederland: de drie grote steden (Amsterdam, Rotterdam en Den Haag), het westen exclusief de drie grote steden (Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht), het noorden (Groningen, Friesland en Drenthe), het oosten (Overijssel, Gelderland en Flevoland) en het zuiden (Zeeland, Noord-Brabant en Limburg).
- Bij enkele vragen is de vraagstelling (licht) gewijzigd ten opzichte van de vorige peiling. In de meeste gevallen betreft dit een wijziging in bewoording (van “situatie in Oekraïne” naar “oorlog in Oekraïne”). Wanneer – als gevolg van de wijzigingen – een zuivere vergelijking van de resultaten met de voorgaande metingen niet meer mogelijk is, is dat bij de betreffende vraag vermeld door middel van een voetnoot. Voor een uitgebreide toelichting per voetnoot, zie bijlage 2.

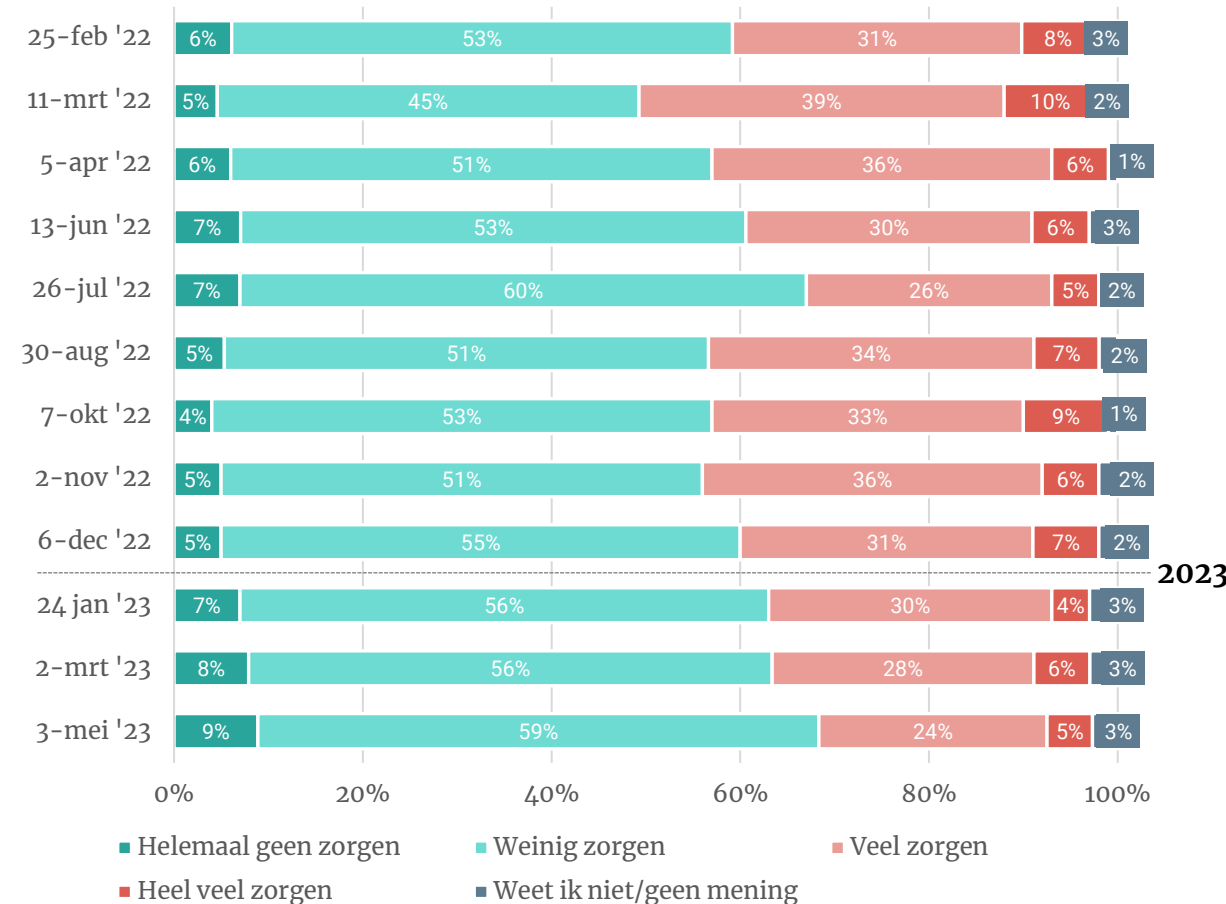

Zorgen over de oorlog in Oekraïne

Inmiddels is de oorlog in Oekraïne ruim een jaar bezig. Dat het conflict Nederlanders nog steeds zorgen baart, blijkt uit figuur 1. Sinds november 2022 dalen de zorgen (42% (heel) veel zorgen). Tijdens de huidige meting geven drie op de tien aan zich (heel) veel zorgen te maken over de situatie in Oekraïne (29%). Daarnaast maakt de meerderheid zich weinig zorgen (59%) en maakt negen procent zich helemaal geen zorgen.

In de meting van 10 maart 2022, vlak na het uitbreken van de oorlog, lag het deel van de Nederlanders dat zich (heel) veel zorgen maakte het hoogst (49%).

Figuur 1. In welke mate maak je je momenteel zorgen over de mogelijke gevolgen voor jezelf en je naasten als gevolg van de oorlog in Oekraïne?
Basis: Alle Nederlanders n= 1.070

Mogelijke gevolgen van de oorlog in Oekraïne (1)

Nederlanders is een lijst met zeventien mogelijke gevolgen van de situatie in Oekraïne voorgelegd, met daarbij de vraag hoe waarschijnlijk ze deze gevolgen vinden. Onderstaande tabel laat het percentage Nederlanders zien dat deze gevolgen (zeer) waarschijnlijk vindt, over de periode februari 2022 – mei 2023. De resultaten worden op de volgende pagina toegelicht.

De laatste kolom in de tabel geeft weer of er een significante ontwikkeling is tussen de meting van 2 maart en 3 mei.

Betekent dat minder Nederlanders een gevolg als (zeer) waarschijnlijk zijn gaan zien.

Betekent dat meer Nederlanders een gevolg als (zeer) waarschijnlijk zijn gaan zien.

Tabel 1. Hoe waarschijnlijk vind je onderstaande gevolgen? Percentage (zeer) waarschijnlijk Basis: Alle Nederlanders n=1.070

	25 feb '22	11 mrt '22	5 apr '22	13 jun '22	26 jul '22	30 aug '22	7 okt '22	2 nov '22	6 dec '22	24 jan '23	2 mrt '23	3 mei '23	Ontw. 2 mrt – 3 mei
Extra toestroom van vluchtelingen	83%	95%	95%	85%	88%	88%	88%	90%	84%	86%	85%	86%	
Verder stijgende prijzen van levensmiddelen ¹		93%	92%	87%	88%	90%	91%	91%	86%	83%	83%	82%	
Verder stijgende brandstofprijzen ²		96%	92%	91%	88%	89%	86%	87%	82%	78%	76%	81%	
Verder stijgende gas- en energieprijzen ⁴	94%	97%	94%	91%	92%	93%	91%	89%	85%	79%	77%	79%	
Desinformatie en nepnieuws	76%	75%	73%	76%	76%	71%	71%	77%	71%	72%	72%	73%	
Toename in het aantal mensen dat in armoede leeft ⁵					75%	84%	86%	82%	78%	74%	73%	72%	
Toenemende maatschappelijke spanningen ⁵					74%	79%	79%	79%	72%	73%	73%	71%	
Verder stijgend woningtekort ⁵					69%	73%	63%	70%	70%	65%	69%	67%	
Cyberaanvallen ³		74%	70%	66%	61%	59%	64%	67%	66%	63%	67%	65%	
Gevolgen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer	83%	83%	75%	66%	68%	69%	76%	74%	66%	67%	60%	58%	
Tekort aan olie en olieproducten (bv. diesel) ⁶								76%	61%	56%	53%	55%	
Tekort aan gas	75%	69%	71%	64%	74%	75%	75%	72%	65%	60%	52%	54%	
Tekort aan levensmiddelen	31%	45%	54%	46%	49%	53%	53%	52%	46%	42%	42%	41%	
Een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bijvoorbeeld kerncentrale) ⁷		47%	38%	34%	34%	47%	55%	51%	45%	44%	42%	39%	
Het gebruik van een kernwapen in Oekraïne ⁶								37%	31%	31%	30%	31%	
Uitval van vitale processen	17%	21%	23%	33%	22%	25%	28%	25%	27%	24%	31%	31%	
Het gebruik van een kernwapen tegen Nederland ⁶								12%	13%	12%	12%	10%	

Mogelijke gevolgen van de oorlog in Oekraïne (2)

Het algemene beeld van de tabel op de voorgaande pagina is dat de houding van Nederlanders niet veel is veranderd ten opzichte van de meting van maart 2023.

Extra toestroom van vluchtelingen (86%) en verder stijgende prijzen (levensmiddelen (82%), brandstof (81%) en gas en energie (79%)) zijn volgens Nederlanders de meest waarschijnlijke gevolgen van de oorlog in Oekraïne.

In vergelijking met de meting van maart is het percentage Nederlanders dat het (zeer) waarschijnlijk acht dat de brandstofprijzen stijgen toegenomen (van 76% naar 81%).

Voor het gebruik van kernwapens tegen Nederland geldt dat dat een iets kleiner deel van de Nederlanders dit als waarschijnlijk is gaan zien ten opzichte van de meting van maart (van 10% naar 12%).

Hoewel er niet voor alle gevolgen een verandering is te constateren ten opzichte van de vorige meting, zien we bij veel gevolgen wel een verandering in de houding van Nederlanders vanaf november 2022. Er is een dalende lijn in het percentage Nederlanders dat verder stijgende prijzen van levensmiddelen (van 91% naar 82%) (zeer) waarschijnlijk vindt. Een zelfde beeld geldt voor 'een tekort aan gas' (van 72% naar 54%), 'tekort aan olieproducten' (van 76% naar 55%), 'tekort aan levensmiddelen' (van 52% naar 41%), 'gevolgen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer' (van 74% naar 58%), 'een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (van 51% naar 39%), 'toenemende maatschappelijke spanningen' (van 79% naar 71%) en een toename in het aantal mensen dat in armoede leeft (van 82% naar 72%). Het aantal inwoners dat het uitvallen van vitale processen als (zeer) waarschijnlijk acht is juist toegenomen sinds november (van 25 procent naar 31 procent).

- Vijf procent van de inwoners van het noorden vindt het (zeer) onwaarschijnlijk dat de prijzen van levensmiddelen verder stijgen. Dit aandeel is hoger dan het aandeel in het oosten (1%).

Ernst van de gevolgen van de oorlog in Oekraïne (1)

Nederlanders kregen dezelfde lijst met zeventien mogelijke gevolgen van de situatie in Oekraïne voorgelegd met de vraag hoe ernstig ze deze gevolgen vinden. Onderstaande tabel laat het percentage Nederlanders zien dat deze gevolgen catastrofaal of zeer ernstig vindt, over de periode februari 2022 – mei 2023. De resultaten worden op de volgende pagina toegelicht.

De laatste kolom in de tabel geeft weer of er een significante ontwikkeling is tussen de meting van 2 maart en 3 mei.

- Betekent dat minder Nederlanders een gevolg als catastrofaal dan wel zeer ernstig zijn gaan zien.
- Betekent dat meer Nederlanders een gevolg als catastrofaal dan wel zeer ernstig zijn gaan zien.

Tabel 2. Hoe ernstig vind je onderstaande gevolgen? Percentage catastrofaal/zeer ernstig Basis: Alle Nederlanders n=1.070

	25 feb '22	11 mrt '22	5 apr '22	13 juni '22	26 jul '22	30 aug '22	7 okt '22	2 nov '22	6 dec '22	24 jan '23	2 mrt '23	3 mei '23	Ontw. 2 mrt – 3 mei
Het gebruik van een kernwapen tegen Nederland ⁶								76%	73%	75%	75%	72%	
Uitval van vitale processen	57%	65%	64%	57%	59%	61%	65%	66%	65%	64%	59%	62%	
Het gebruik van een kernwapen in Oekraïne ⁶								54%	49%	52%	51%	49%	
Toename in het aantal mensen dat in armoede leeft ⁵					41%	50%	50%	49%	46%	43%	40%	45%	
Een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bijvoorbeeld kerncentrale) ⁷		61%	54%	50%	46%	51%	55%	49%	46%	46%	44%	44%	
Verder stijgende prijzen van levensmiddelen ¹		39%	39%	40%	43%	51%	48%	46%	43%	39%	38%	42%	
Extra toestroom van vluchtelingen	21%	23%	29%	30%	37%	41%	36%	37%	36%	33%	35%	42%	
Tekort aan levensmiddelen	34%	42%	39%	39%	43%	46%	48%	45%	43%	41%	37%	40%	
Cyberaanvallen ³		40%	38%	35%	33%	35%	36%	39%	41%	36%	38%	40%	
Verder stijgende gas- en energieprijzen ⁴	46%	48%	42%	44%	48%	56%	55%	48%	46%	39%	35%	39%	
Toenemende maatschappelijke spanningen ⁵					36%	46%	44%	44%	41%	36%	38%	39%	
Verder stijgend woningtekort ⁵					41%	49%	41%	40%	38%	35%	38%	39%	
Tekort aan olie en olieproducten (bv. diesel) ⁶								37%	36%	32%	25%	32%	
Tekort aan gas	47%	39%	39%	36%	41%	47%	43%	37%	38%	32%	27%	32%	
Verder stijgende brandstofprijzen ²		39%	30%	41%	38%	43%	39%	37%	33%	29%	28%	32%	
Gevolgen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer	26%	29%	26%	27%	25%	30%	33%	34%	29%	30%	26%	29%	
Desinformatie en nepnieuws	24%	26%	27%	26%	28%	29%	27%	31%	29%	28%	28%	29%	

Ernst van de gevolgen van de oorlog in Oekraïne (2)

Bijna driekwart van de Nederlanders (72%) ziet de gevolgen van het gebruik van een kernwapen tegen Nederland als zeer ernstig dan wel catastrofaal. Dit is significant lager dan de meting in november (76%), maar vergelijkbaar aan de overige metingen.

Bijna de helft (45%) ziet een toename in het aantal mensen dat in armoede leeft als zeer ernstig of catastrofaal. Dit percentage is toegenomen ten opzichte van de meting in maart '23 (40%). In vergelijking tot de meting van maart '23 ziet ook een groter deel van de Nederlanders een extra toestroom van vluchtelingen als zeer ernstig dan wel catastrofaal (toegenomen van 35% naar 42%). Daarnaast is het aandeel dat een tekort aan gas (van 27% naar 32%) en olie en olieproducten (van 25% naar 32%) als zeer ernstig of catastrofaal ziet, is significant toegenomen tussen de meting van maart '23 en de huidige meting.

Hoewel er bij de bovenstaande gevolgen meer inwoners zijn die het gevolg als zeer ernstig dan wel catastrofaal beschouwen, laat een aantal andere gevolgen juist een dalende trend zien. Deze trend is ingezet sinds de meting van augustus '22. Dit geldt voor: verder stijgende brandstofprijzen (van 43% naar 32%); verder stijgende gas- en energieprijzen (van 56% naar 39%); verder stijgen van de prijzen van levensmiddelen (van 51% naar 42%); verder stijgend woningtekort (van 49% naar 39%); tekort aan gas (van 47% naar 32%); tekort aan levensmiddelen (van 46% naar 40%) en toenemende maatschappelijke spanningen (van 46% naar 39%). Alleen cyberaanvallen zijn meer inwoners als zeer ernstig dan wel catastrofaal gaan zien sinds augustus (van 35% naar 40%).

- Ruim de helft (53%) van de inwoners van het zuiden noemt de extra toestroom van vluchtelingen zeer ernstig of catastrofaal. Dit is hoger dan het aandeel van het oosten (34%).
- Ruim vier op de tien (43%) inwoners van het zuiden vinden de verder stijgende brandstofprijzen zeer ernstig of catastrofaal. Dit aandeel is hoger dan het aandeel in de drie grote steden (23%), het westen (exclusief de drie grote steden) (26%), het noorden (29%) en het oosten (29%).
- Een vijfde (19%) van de inwoners van het zuiden van het land noemt het gebruik van kernwapens tegen Nederland beperkt of aanzienlijk. Dit is hoger dan in de drie grote steden (7%).
- In het zuiden van Nederland vindt bijna de helft (48%) van de inwoners een verder stijgend woningtekort zeer ernstig of catastrofaal. Dit is significant hoger dan in het westen (exclusief de drie grote steden) (28%) en in het oosten (35%).
- Ook een toename van het aantal mensen dat in armoede leeft wordt door meer inwoners van het zuiden als zeer ernstig en catastrofaal genoemd (52%) dan in het westen (exclusief de drie grote steden) (33%) en in het oosten (40%).

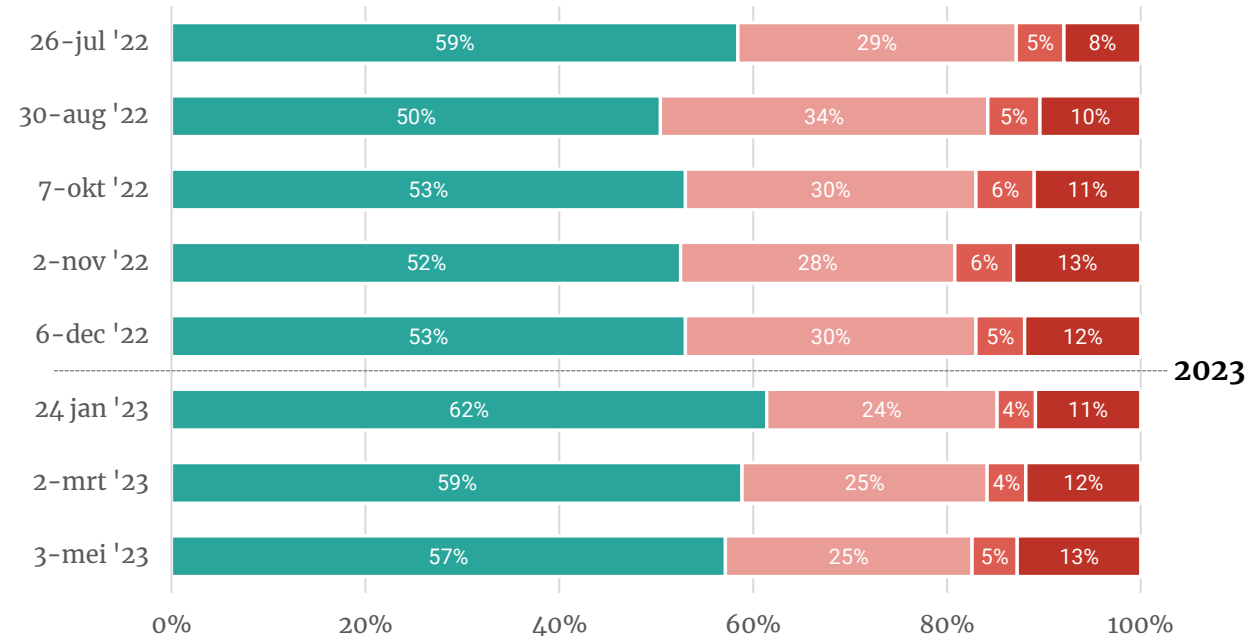
Financiële problemen

Bijna zes op de tien inwoners (57%) geven aan dat de stijgende prijzen niet voor financiële problemen zorgen. Dit is gelijk aan de meting van 2 maart '23 (59%) en de meting van 26 juli '22 (59%), maar gedaald ten opzichte van de meting 24 januari '23 (62%). Wel ligt het aandeel nog hoger dan in de periode augustus-december 2022 (50-53%).

Een kwart van de Nederlanders (25%) verwacht dat ze over enkele maanden moeilijk rond kunnen komen. Dit is voor de derde meting op rij stabiel.

Vijf procent verwacht over enkele weken moeilijk rond te kunnen komen en dertien procent kan momenteel al moeilijk rond komen. Deze percentages zijn sinds eind augustus (respectievelijk 5% en 10%) stabiel gebleven.

Figuur 2. De oorlog in Oekraïne heeft de stijgende prijzen in Nederland verergerd, Dit kan leiden tot financiële problemen bij Nederlanders. Welke van de onderstaande omstandigheden geeft het beste jouw huidige situatie weer?* Basis: Alle Nederlanders n=1.070

- De stijgende prijzen zorgen voor mij niet voor financiële problemen
- Ik verwacht dat ik door de stijgende prijzen over enkele maanden moeilijk rond kan komen
- Ik verwacht dat ik door de stijgende prijzen over enkele weken moeilijk rond kan komen
- Ik kan momenteel al moeilijk rond komen door de stijgende prijzen

*De stellingen zijn ingeleid met: “De oorlog in Oekraïne heeft de stijgende prijzen in Nederland verergerd. Dit kan leiden tot financiële problemen bij Nederlanders.” Dit was een aanpassing ten opzichte van de inleiding in de meting van 30 augustus: “De situatie in Oekraïne zorgt voor stijgende prijzen en kan leiden tot financiële problemen bij Nederlanders.” Hierdoor is een volledig zuivere vergelijking tussen de metingen van 26 juli en 30 augustus en de huidige meting niet mogelijk.

- Voor bijna twee derde van de inwoners van het oosten (65%) zorgen de stijgende prijzen niet voor financiële problemen. In het westen (49%) en het zuiden (51%) ligt dit percentage beduidend lager.
- Negen procent van de inwoners uit het westen (excl. de drie grote steden) verwacht over enkele weken moeilijk rond te kunnen komen. In de drie grote steden ligt dit percentage beduidend lager (1%).

Sancties tegen Rusland (1)

Nederlanders kregen enkele stellingen met betrekking tot de sancties tegen Rusland voorgelegd met de vraag in hoeverre ze het hier (helemaal) mee eens of (helemaal) mee oneens zijn. Onderstaande tabel laat het percentage Nederlanders zien dat (helemaal) eens is met de stellingen, over de periode juni 2022 – mei 2023. De resultaten worden op de volgende pagina toegelicht.

De laatste kolom in de tabel geeft weer of er een significante ontwikkeling is tussen de meting van 2 maart en 3 mei.

- Betekent dat meer Nederlanders het (helemaal) eens zijn met de stelling.
- Betekent dat minder Nederlanders het (helemaal) eens zijn met de stelling.

Tabel 3. In welke mate ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen? Percentage (helemaal) mee eens; Basis: Alle Nederlanders n=1.070

	13 juni '22	26 jul '22	30 aug '22	7 okt '22	2 nov '22	6 dec '22	24 jan '23	2 mrt '23	3 mei '23	Ontw. 2 mrt – 3 mei
Ik vind het goed dat er sancties tegen Rusland zijn opgelegd, ook al leidt dat tot stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen	74%	74%	68%	72%	72%	70%	73%	74%	68%	
Wat mij betreft mogen de sancties tegen Rusland nog strenger, ook als de prijzen van brandstoffen en levensmiddelen daardoor nog sneller stijgen	54%	53%	44%	51%	52%	50%	53%	55%	50%	
De oorlog in Oekraïne en de daarop volgende sancties tegen Rusland leiden tot stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen. Ik zie bij de mensen om mij heen dat hierdoor de steun voor de sancties tegen Rusland afneemt.	23%	21%	24%	26%	25%	24%	21%	19%	21%	

*de stelling ‘wat mij betreft mogen de sancties tegen Rusland zeker nog een half jaar tot een jaar duren, ondanks de stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen’ is sinds de meting van 3 mei niet meer uitgevraagd.

Sancties tegen Rusland (2)

Sinds de meting van juni 2022 wordt gevraagd wat Nederlanders van de sancties tegen Rusland vinden, in relatie tot de stijging van de prijzen. Uit tabel 3 blijkt dat bijna zeven op de tien inwoners (68%) het goed vinden dat er sancties tegen Rusland zijn opgelegd, ook al leidt dat tot stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen. Hiermee is het draagvlak voor de sancties gedaald in vergelijking met de eerste twee metingen van 2023 (resp. 73% en 74%). Het huidige niveau ligt ook lager in vergelijking met de metingen van 9 juni '22 en 26 juli '22 (beide 74%). Het draagvlak voor de sancties is gelijk aan het draagvlak tussen de meting van 30 augustus '22 (68%) en 6 december '22 (70%).

Volgens ruim de helft van de inwoners (50%) mogen de sancties nog strenger. Ook dit is na een lichte stijging tussen 6 december '22 (50%) en de meting van 2 maart '23 (55%) weer gedaald naar 50 procent en vergelijkbaar met de periode tussen 7 oktober '22 (51%) en 6 december '22 (50%).

Tot slot ziet een op de vijf Nederlanders dat het stijgen van de prijzen ertoe leidt dat de steun in hun omgeving voor de sancties tegen Rusland afneemt (21%). Dit is gelijk aan de eerste drie metingen (9 juni '22 (23%) – 30 augustus '22 (24%)) en stabiel sinds de meting van 6 december '22 (24%).

- In het oosten vinden bijna zes op de tien inwoners dat de sancties tegen Rusland nog strenger mogen, ook als de prijzen van brandstoffen en levensmiddelen daardoor nog sneller stijgen (56%). In het zuiden delen beduidend minder inwoners deze mening (44%).

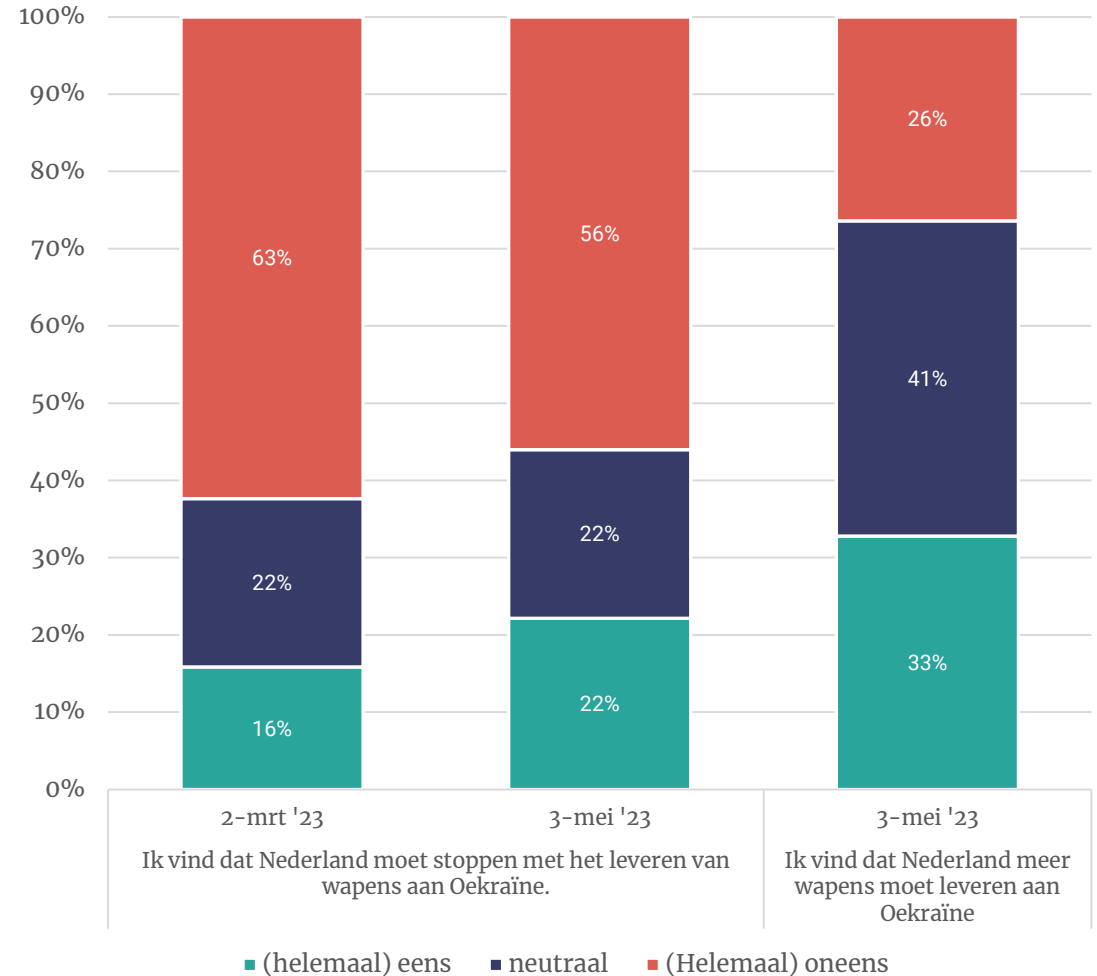
Wapenlevering

Nederland levert momenteel wapens aan Oekraïne. Aan inwoners vroegen wij of Nederland helemaal moet stoppen met het leveren van wapens aan Oekraïne. Een op de vijf is het hier (helemaal) mee eens (22%), gestegen ten opzichte van de vorige meting (16%). Bijna zes op de tien is het echter (helemaal) oneens met de stelling (56%). Dit is gedaald ten opzichte van de vorige meting (63%).

Of Nederland meer wapens aan Oekraïne moet leveren, zijn inwoners verdeeld. Een op de drie vindt dit een goed idee (33%), terwijl een kwart het hier (helemaal) niet mee eens is (26%). Het grootste deel is het er niet mee eens, maar ook niet mee oneens (41%).

- Drie op de tien inwoners van de drie grote steden vinden dat Nederland moet stoppen met het leveren van wapens aan Oekraïne (29%). In de rest van het westen delen beduidend minder inwoners die mening: 13 procent is het (helemaal) eens met deze stelling.
- In het oosten van Nederland geven zes op de tien inwoners aan dat zij het (helemaal) oneens zijn met de stelling dat Nederland moet stoppen met het leveren van wapens aan Oekraïne (60%). Dit is significant hoger dan het aandeel in het zuiden (48%).

Figuur 3. In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?
Basis: Alle Nederlanders n=1.070

Ondernomen acties

Tijdens deze twaalfde peiling vroegen we aan inwoners van Nederland of de situatie in Oekraïne ertoe heeft geleid dat ze iets hebben ondernomen. Sinds de peiling van 6 december 2022 krijgen alle respondenten antwoordmogelijkheden voorgelegd, eerder was het alleen een open vraag.

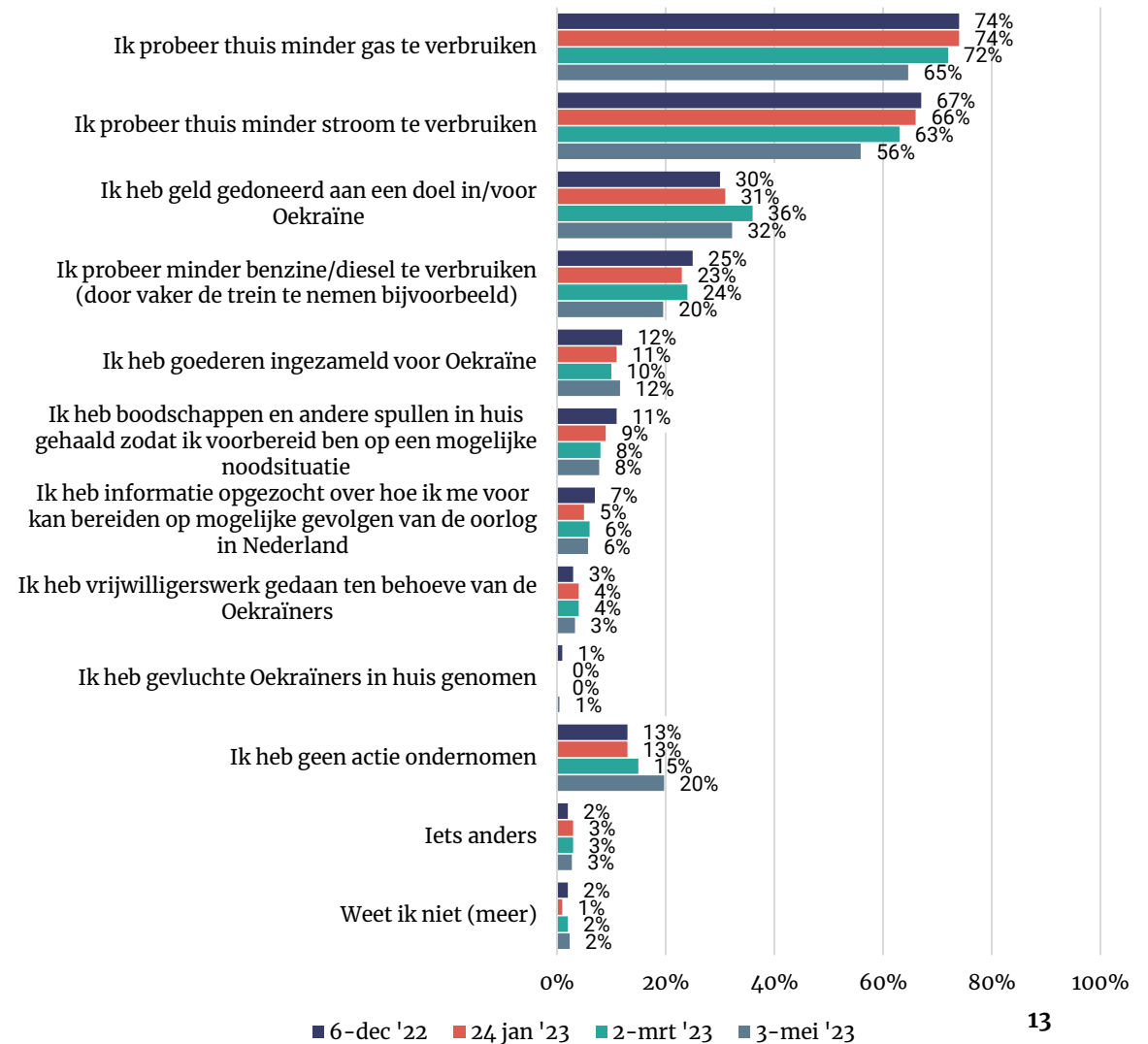
De top drie van meest ondernomen acties is sinds het begin ongewijzigd: Nederlanders proberen thuis minder gas (65%) en stroom (56%) te verbruiken en doneren geld aan een doel in of voor Oekraïne (32%).

Het aandeel inwoners dat minder gas of stroom verbruikt, is significant gedaald ten opzichte van de eerdere metingen. Het aandeel dat geld heeft gedoneerd was tussen de meting van 24 januari '23 (31%) en de meting van 2 maart '23 (36%) nog licht gestegen. Tijdens de huidige meting is dit weer gedaald naar 32 procent.

Tegenover deze daling staat een stijging in het aandeel inwoners dat geen actie hebben ondernomen naar aanleiding van de situatie in Oekraïne (van 15% naar 20%).

- Bijna vier op de tien inwoners van het oosten hebben geld gedoneerd aan een doel in of voor Oekraïne (37%). Dit is significant hoger dan het aandeel in het zuiden dat dit heeft gedaan (24%)

Figuur 4. Heeft de situatie in Oekraïne ertoe geleid dat je iets hebt ondernomen?
Basis: Alle Nederlanders, n=1.070* meerdere antwoorden mogelijk

Informatievoorziening (1)

Nederlanders kregen enkele stellingen voorgelegd met betrekking tot de informatievoorziening omtrent de situatie in Oekraïne. Onderstaande tabel laat het percentage Nederlanders zien dat het (helemaal) eens is met deze stellingen, over de periode februari 2022 – mei 2023. De resultaten worden op de volgende pagina toegelicht.

De laatste kolom in de tabel geeft weer of er een significante ontwikkeling is tussen de meting van 2 maart en 3 mei 2023.

- △ Betekent dat meer Nederlanders het (helemaal) eens zijn met de stelling. Een groene kleur betekent een positieve ontwikkeling, terwijl rood een negatieve ontwikkeling is.
- ▽ Betekent dat minder Nederlanders het (helemaal) eens zijn met de stelling. Een groene kleur betekent een positieve ontwikkeling, terwijl rood een negatieve ontwikkeling is.

Tabel 4. In welke mate ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen over de informatievoorziening rondom de situatie in Oekraïne?
% (helemaal) mee eens Basis: Alle Nederlanders n=1.070

	25 feb '22	11 mrt '22	5 apr '22	13 juni '22	26 jul '22	30 aug '22	7 okt '22	2 nov '22	6 dec '22	24 jan '23	2 mrt '23	3 mei '23	Ontw. 2 mrt – 3 mei
Vanwege de oorlog in Oekraïne vind ik de manier waarop de Nederlandse overheid zich opstelt tegenover Rusland begrijpelijk. ⁹					60%	58%	67%	62%	65%	67%	68%	62%	▽
Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over de mogelijke gevolgen voor Nederland van de oorlog in Oekraïne. ⁹	53%	44%	40%	37%	49%	51%	44%	45%	46%	44%	44%	46%	
Ik kan vanuit de informatie die ik krijg en zoek over de situatie in Oekraïne een goed beeld vormen van deze situatie.	53%	61%	58%	52%	44%	43%	51%	46%	42%	44%	43%	40%	
Er is zo veel tegenstrijdige informatie over de oorlog in Oekraïne dat ik niet meer weet welke informatie ik moet geloven.	21%	20%	22%	22%	29%	28%	23%	26%	27%	28%	25%	30%	△
Het is voor mij duidelijk wat de Rijksoverheid doet om de gevolgen van de oorlog in Oekraïne in Nederland te beperken (bv. op het gebied van veiligheid, economische zekerheden, leveringszekerheid van gas).					25%	22%	39%	31%	28%	32%	30%	28%	
De informatie over hoe ik me kan voorbereiden op mogelijke noodsituaties helpt mij om goed voorbereid te zijn.									33%	36%	34%	22%	▽
De informatie vanuit de Rijksoverheid informeert mij voldoende over de mogelijke lange termijn effecten van de oorlog in Oekraïne op de verhoudingen in de wereld. ⁸					19%	20%	19%	18%	16%	20%	17%	17%	

Informatievoorziening (2)

Uit tabel 4 wordt duidelijk dat bijna twee derde (62%) van de Nederlanders de manier waarop de Nederlandse overheid zich opstelt tegenover Rusland begrijpelijk vindt. Bijna de helft behoefte aan meer informatie over de mogelijke gevolgen voor Nederland van de oorlog in Oekraïne (46%). Ruim vier op de tien kunnen vanuit de informatie die zij krijgen en zoeken over de situatie in Oekraïne een goed beeld vormen van de situatie (40%).

Er zijn verschillende ontwikkelingen te zien. Zo is het aandeel dat de houding van de overheid tegenover Rusland begrijpelijk vindt, licht gedaald (van 68% naar 62%). Dit is nu weer gelijk aan de meting van 2 november '22 (62%) en de metingen van 26 juli '22 (60%) en 30 augustus '22 (58%).

Na een stabiele periode tussen 6 december '22 (33%) en 2 maart '23 (34%), is het aandeel dat vindt dat de informatie over hoe men zich kan voorbereiden op mogelijke noodsituaties, ook daadwerkelijk helpt om goed voorbereid te zijn, gedaald naar 22 procent.

Tot slot vinden meer inwoners dat er veel tegenstrijdige informatie is over de oorlog in Oekraïne dat zij niet meer weten welke informatie zij moeten geloven (30%) ten opzichte van de vorige meting (27%). De meting van 3 mei 2023 sluit daarmee aan bij de metingen van 26 juli '22 (29%) en 30 augustus '22 (28%) en de metingen tussen 2 november '22 (26%) en 24 januari '23 (28%)

Stress of spanning over verschillende onderwerpen (1)

Wederom vroegen wij Nederlanders of zij spanning of stress ervaren van verschillende onderwerpen (waaronder de oorlog in Oekraïne) en hoe vaak dit voorkomt. Onderstaande tabel laat het percentage Nederlanders zien dat vaak tot regelmatig stress ervaart over deze onderwerpen over de periode oktober 2022 – januari 2023. De resultaten worden op de volgende pagina toegelicht.

De laatste kolom in de tabel geeft weer of er een significante ontwikkeling is tussen de meting van 2 maart en 3 mei 2023.

- Betekent dat minder Nederlanders vaak/regelmatig stress ervaren.
- Betekent dat meer Nederlanders vaak/regelmatig stress ervaren.

Tabel 5. De volgende vraag gaat over stress. Bij stress voel je een bepaalde spanning omdat de situatie waarin je zit veel van je vraagt en/of dat je het gevoel hebt dat je die niet aankunt. Heb je weleens stress over de volgende zaken? % Vaak/regelmatig Basis: Alle Nederlanders n=1.070

	7 okt '22	2 nov '22	6 dec '22	24 jan '23	2 mrt '23	3 mei '23	Ontwikkeling 2 mrt – 3 mei
Inflatie (stijgende prijzen)	32%	35%	39%	34%	36%	38%	
Polarisatie	27%	27%	29%	27%	34%	31%	
Asielopvang	26%	27%	25%	23%	27%	30%	
Klimaatverandering	22%	22%	24%	23%	25%	21%	
Stikstof	13%	13%	15%	11%	15%	19%	
De oorlog in Oekraïne	9%	11%	8%	8%	9%	7%	
Anders	15%	18%	13%	12%	12%	13%	

Stress of spanning over verschillende onderwerpen (2)

Uit tabel 5 wordt duidelijk dat de inflatie nog steeds voor de meeste stress zorgt bij de inwoners van Nederland: een derde ervaart vaak of regelmatig spanning hierdoor (38%). Dit is voor de zesde meting op rij stabiel gebleven.

Het aandeel dat vaak tot regelmatig stress ervaart door de stikstofproblemen is na een lichte daling tussen 6 december '22 (15%) en 24 januari '23 (11%), weer gestegen tijdens de meting van 2 maart '23 (15%). Tijdens de huidige meting zet deze stijging zich door (19%).

Drie op de tien Nederlanders ervaren vaak tot regelmatig stress over de asielopvang. Hoewel dit gelijk is aan de meting van 2 maart '23 (27%), is dit beduidend gestegen sinds 6 december '22 (25%) en 24 januari '23 (23%).

Tussen de meting van 24 januari '23 en 2 maart '23 was het aandeel dat vaak of regelmatig stress ervaart door polarisatie gestegen (van 27% naar 34%). Tijdens de huidige meting is dit stabiel gebleven (31%).

Het aandeel inwoners dat vaak tot regelmatig stress ervaart van de andere aspecten (klimaatverandering, de oorlog in Oekraïne of iets anders) is niet veranderd ten opzichte van de vorige metingen.

Een op de acht (13%) noemt dat zij vaak of regelmatig stress ervaren over andere onderwerpen. Deze mensen maken zich onder andere zorgen over de toekomst. Sommige inwoners vragen zich af of er nog wel een goede wereld voor hun (klein) kinderen achter blijft, terwijl anderen vinden dat er een gebrek is aan een toekomstvisie van instanties wat hen zorgen baart.

Tot slot ervaren sommige inwoners ook vaak tot regelmatig stress over de eigen gezondheid. Dit wordt soms genoemd in combinatie met werken.

- Ruim een op de drie inwoners van het noorden (38%) en het zuiden (35%) ervaart vaak tot regelmatig stress over de asielopvang. Dit ligt significant hoger ten opzichte van het aandeel in het oosten (25%).

Bekendheid websites

In hoeverre zijn Nederlanders bekend zijn met verschillende websites die informatie bieden over hoe men zich kan voorbereiden op mogelijke noodsituaties. Onderstaande tabel laat het percentage Nederlanders zien dat heel erg of een beetje bekend is met deze websites over de periode december 2022 – mei 2023.

De laatste kolom in de tabel geeft weer of er een significante ontwikkeling is tussen de meting van 2 maart en 3 mei 2023.

- Betekent dat meer Nederlanders heel erg tot een beetje bekend zijn met de website.
- Betekent dat minder Nederlanders heel erg tot een beetje bekend zijn met de website.

Zeven op de tien van de Nederlanders is heel erg tot een beetje bekend met de website van de Rijksoverheid (71%). Dit is gedaald ten opzichte van de meting van 24 januari (75%) 2 maart (77%) en vergelijkbaar met de meting van 6 december (71%). Een bijna even grote groep (68%) is een beetje tot heel erg bekend met de website van de gemeente. Ook dit is stabiel gedaald ten opzichte van januari '23 (74%) en maart '23 (73%), maar vergelijkbaar met december '22 (68%). De website van de veiligheidsregio is minder bekend: 17 procent is hier een beetje tot heel erg bekend mee, onveranderd sinds 6 december (15%).

Inwoners zijn in mindere mate bekend met de websites Crisis.nl (10%) en Denkvooruit.nl (4%). Dit is gelijk aan de meting van 2 maart, maar beide zijn gestegen ten opzichte van 24 januari (resp. 7% en 2%).

Tabel 6. Verschillende websites bieden informatie over hoe u zich kunt voorbereiden op mogelijke noodsituaties. In hoeverre ben je bekend met de volgende websites? % Een beetje/heel erg bekend
Basis: Alle Nederlanders n=1.070

	6 dec '22	24 jan '23	2 mrt '23	3 mei '23	Ontw. 2 mrt – 3 mei
Rijksoverheid.nl	71%	75%	77%	71%	
De website van mijn gemeente	68%	74%	73%	68%	
De website van mijn veiligheidsregio	15%	15%	15%	17%	
Crisis.nl	10%	7%	8%	10%	
Denkvooruit.nl	3%	2%	4%	4%	

Missen van informatie?

Tot slot vroegen we over welke onderwerpen waar mensen zich zorgen over maken, ze nog informatie missen. Hier komen verschillende antwoorden naar voren. Zo is de oorlog in Oekraïne nooit ver weg. Zo zijn er mensen die meer duidelijkheid willen over de langetermijneffecten van de oorlog. Daarnaast missen mensen vooral inzichten in de kosten omtrent de oorlog of de inflatie, zoals bij de stijgende gas- en energieprijzen. Ook willen sommigen meer informatie over hoe desinformatie te herkennen is en hoe met name jongeren en kinderen hierop voorbereid kunnen worden. Hieronder een greep uit de antwoorden van respondenten:

“Als het Oekraïne betreft, dan ben ik benieuwd naar de plannen op langere termijn. Hoe gaat dat land opgebouwd worden en welke rol spelen we allen daarin? Gaan de vluchtelingen terug? Komt de Oekraïne eindelijk bij de EU, zoals in 2015 al gemoeten had? Wat doen we met die gek in Rusland en welke consequenties heeft het gedrag van die dwaas op lange termijn voor Nederland en de wereld?”

“Daadwerkelijke kosten die worden gemaakt, nu enkel begrotingen bekend.”

“De medicatie die ik gebruik kan ik niet in grotere hoeveelheden in huis hebben, ik weet niet wat ik kan doen bij een noodsituatie wat dat betreft.”

“De risico's van Artificial intelligence. Hoe weet ik wat echt is en wat desinformatie is?”

“Effect van (des) informatie over de oorlog(sdreiging)op jongeren en jonge kinderen.”

“Hoe en wanneer de Rijksoverheid gaat regelen dat de koppeling van de gasprijs en energie warmtenetten ontkoppeld gaat worden. Tot op heden is er geen informatie vanuit de overheid en moeten de klanten van een warmtenet deze kosten wel gewoon ophoesten.”

“Ik ben benieuwd over de status van de sancties. En of de druk van de internationale gemeenschap effect heeft. Af en toe hoor je er iets over, maar omdat de oorlog maar voortduurt is het onduidelijk of er extra maatregelen genomen worden. Ik ben benieuwd wat de overheid doet aan de gevolgen van de gestegen prijzen voor stroom. Ook groene stroom is duurder omdat deze gekoppeld is aan de gasprijs. Dit klopt niet.. en er zou dus structureel iets moeten veranderen - wat wordt hier mee gedaan? De zonnepanelen en windmolens wekken nog even veel energie op, maar er wordt nu veel meer voor betaald. Waar gaat dat geld heen? Het is niet eerlijk voor de burgers en voelt tegenstrijdig.”

“Veel van waar ik voor mijn gevoel informatie over wil, valt niet te verzamelen/moeilijk te voorspellen.”

Bijlage 1: Overzicht peilmomenten

2022

- Peiling 1: 24 februari – 25 februari
- Peiling 2: 10 maart – 11 maart
- Peiling 3: 4 april – 5 april
- Peiling 4: 9 juni – 13 juni
- Peiling 5: 25 juli – 26 juli
- Peiling 6: 29 augustus – 30 augustus
- Peiling 7: 6 oktober – 7 oktober
- Peiling 8: 1 november – 2 november
- Peiling 9: 5 december – 6 december

2023

- Peiling 10: 23 januari – 24 januari
- Peiling 11: 1 maart – 2 maart
- Peiling 12: 2 mei – 3 mei

Bijlage 2: Toelichting voetnoten

1. Tijdens de tweede meting van 10 maart is het gevolg *‘stijgende prijzen van levensmiddelen’* toegevoegd. Tijdens de vierde meting van 9 juni is hier *‘verder stijgende prijzen van levensmiddelen’* van gemaakt.
2. Tijdens de tweede meting van 10 maart is het gevolg *‘stijgende benzineprijzen’* toegevoegd. Tijdens de vierde meting van 9 juni is hier *‘verder stijgende brandstofprijzen’* van gemaakt.
3. Tijdens de tweede meting van 10 maart is het gevolg *‘cyberaanvallen’* toegevoegd.
4. Tijdens de tweede meting van 10 maart is het gevolg *‘stijgende gasprijzen’* gewijzigd tot *‘stijgende gas- en energieprijzen’*. Tijdens de vierde meting van 9 juni is hier *‘verder’* nog aan toegevoegd.
5. Tijdens de vijfde meting van 26 juli zijn de gevolgen *‘toenemende maatschappelijke spanningen’*, *‘verder stijgend woningtekort’* en *‘toename in het aantal mensen dat in armoede leeft’* toegevoegd.
6. Tijdens de achtste meting van 2 november zijn de gevolgen *‘tekort aan olie en olieproducenten (bijvoorbeeld diesel)’*, *‘het gebruik van een kernwapen in Oekraïne’* en *‘het gebruik van een kernwapen tegen Nederland’* toegevoegd.
7. Tijdens de achtste meting van 2 november is het gevolg *‘nucleaire dreiging’* gewijzigd naar *‘Een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bijvoorbeeld kerncentrale)’*.
8. Tijdens de vijfde meting van 26 jullie is de stelling *‘De informatie vanuit de Rijksoverheid informeert mij voldoende over de mogelijke lange termijn effecten van de oorlog in Oekraïne op de verhoudingen in de wereld’* voor het eerst uitgevraagd.
9. De stellingen *‘Vanwege de oorlog in Oekraïne vind ik de manier waarop de Nederlandse overheid zich opstelt tegenover Rusland begrijpelijk’* en *‘Het is voor mij duidelijk wat de Rijksoverheid doet om de gevolgen van de oorlog in Oekraïne in Nederland te beperken (bv. op het gebied van veiligheid, hoge energieprijzen, economische zekerheden, leveringszekerheid van gas)’* zijn voor het eerst uitgevraagd tijdens de vijfde meting van 26 juli. Daarnaast is tijdens de zevende meting op 7 oktober de bewoording van de stellingen gewijzigd; *‘de situatie in Oekraïne’* is vervangen door *‘de oorlog in Oekraïne’*.

Bijlage Tabel 1-stelling 1

	Desinformatie en nepnieuws											
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(zeer) Waarschijnlijk	76%	75%	73%	76%	76%	71%	71%	77%	71%	72%	72%	73%
Enigszins waarschijnlijk	15%	15%	15%	16%	17%	19%	19%	16%	19%	18%	18%	16%
(zeer) Onwaarschijnlijk	6%	7%	7%	4%	3%	7%	7%	5%	7%	7%	6%	7%
Weet ik niet/geen mening	3%	2%	4%	4%	4%	3%	3%	2%	3%	3%	3%	4%

Bijlage Tabel 1-stelling 2

	Uitval van vitale processen											
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(zeer) Waarschijnlijk	17%	21%	23%	33%	22%	25%	28%	25%	27%	24%	31%	31%
Enigszins waarschijnlijk	27%	31%	29%	30%	30%	29%	37%	28%	31%	31%	33%	33%
(zeer) Onwaarschijnlijk	53%	46%	46%	33%	44%	42%	33%	45%	39%	43%	33%	33%
Weet ik niet/geen mening	2%	2%	2%	3%	3%	4%	2%	2%	3%	2%	3%	4%

Bijlage Tabel 1-stelling 3

	Extra toestroom van vluchtelingen											
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(zeer) Waarschijnlijk	83%	95%	95%	85%	88%	88%	88%	90%	84%	86%	85%	86%
Enigszins waarschijnlijk	15%	3%	3%	11%	9%	9%	10%	8%	12%	12%	12%	10%
(zeer) Onwaarschijnlijk	1%	1%	1%	2%	2%	2%	2%	1%	2%	1%	2%	2%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	0%	2%	1%	1%	0%	0%	1%	1%	1%	2%

Bijlage Tabel 1-stelling 4

	Gevolgen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer											
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(zeer) Waarschijnlijk	83%	83%	75%	66%	68%	69%	76%	74%	66%	67%	60%	58%
Enigszins waarschijnlijk	12%	12%	17%	21%	20%	20%	15%	17%	23%	23%	26%	27%
(zeer) Onwaarschijnlijk	3%	2%	4%	5%	6%	5%	4%	5%	7%	5%	8%	9%
Weet ik niet/geen mening	3%	3%	3%	7%	6%	6%	4%	4%	4%	4%	6%	7%

Bijlage Tabel 1-stelling 5

	Cyberaanvallen*										
	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(zeer) Waarschijnlijk	74%	70%	66%	61%	59%	64%	67%	66%	63%	67%	65%
Enigszins waarschijnlijk	20%	21%	24%	27%	28%	25%	24%	25%	27%	22%	24%
(zeer) Onwaarschijnlijk	3%	6%	6%	8%	8%	9%	6%	6%	7%	7%	7%
Weet ik niet/geen mening	2%	3%	4%	5%	5%	2%	3%	3%	4%	3%	4%

* Deze stelling is voor het eerst in de tweede meting (10 maart) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 6

	Een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bv. een kerncentrale)*										
	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(zeer) Waarschijnlijk	47%	38%	34%	34%	47%	55%	51%	45%	44%	42%	39%
Enigszins waarschijnlijk	37%	38%	36%	39%	32%	31%	34%	37%	38%	37%	41%
(zeer) Onwaarschijnlijk	13%	22%	26%	24%	16%	13%	12%	14%	14%	17%	17%
Weet ik niet/geen mening	2%	2%	4%	3%	5%	2%	3%	4%	5%	5%	4%

* Deze stelling is voor het eerst in de tweede meting (10 maart) uitgevraagd. Tijdens de meting van 2 november is deze stelling gewijzigd van 'nucleaire dreiging' naar 'een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bv. een kerncentrale)'.

Bijlage Tabel 1-stelling 7

	Toenemende maatschappelijke spanningen*							
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(zeer) Waarschijnlijk	72%	79%	79%	79%	72%	73%	73%	71%
Enigszins waarschijnlijk	21%	14%	16%	16%	21%	20%	20%	22%
(zeer) Onwaarschijnlijk	5%	5%	4%	4%	4%	6%	6%	5%
Weet ik niet/geen mening	2%	1%	1%	1%	2%	1%	1%	2%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 8

	Toename in het aantal mensen dat in armoede leeft*							
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(zeer) Waarschijnlijk	75%	84%	86%	82%	78%	74%	73%	72%
Enigszins waarschijnlijk	18%	11%	11%	14%	17%	19%	18%	20%
(zeer) Onwaarschijnlijk	4%	4%	2%	3%	4%	5%	6%	5%
Weet ik niet/geen mening	2%	1%	1%	1%	1%	2%	2%	3%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 9

	Verder stijgende brandstofprijzen*										
	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(zeer) Waarschijnlijk	96%	92%	91%	88%	89%	86%	87%	82%	78%	76%	81%
Enigszins waarschijnlijk	2%	5%	7%	9%	8%	11%	10%	14%	18%	18%	14%
(zeer) Onwaarschijnlijk	0%	1%	1%	1%	2%	2%	1%	2%	2%	4%	2%
Weet ik niet/geen mening	2%	1%	2%	1%	1%	1%	1%	2%	1%	2%	3%

* Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de tweede meting (10 maart). Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'verder' toegevoegd aan de stellingen. In vierde meting (9 juni) is de formulering veranderd in brandstofprijzen (was: benzineprijzen).

Bijlage Tabel 1-stelling 10

	Verder stijgende gas- en energieprijzen*											
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(zeer) Waarschijnlijk	94%	97%	94%	91%	92%	93%	91%	89%	85%	79%	77%	79%
Enigszins waarschijnlijk	4%	1%	4%	7%	7%	4%	7%	10%	12%	17%	18%	16%
(zeer) Onwaarschijnlijk	0%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	3%	4%	3%
Weet ik niet/geen mening	2%	2%	1%	2%	1%	2%	1%	1%	1%	1%	1%	2%

* Tijdens de 2 meting (10 maart) is hier 'energie' aan toegevoegd. Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'verder' toegevoegd aan de stelling.

Bijlage Tabel 1-stelling 11

	Verder stijgende prijzen van levensmiddelen*										
	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(zeer) Waarschijnlijk	93%	92%	87%	88%	90%	91%	91%	86%	83%	83%	82%
Enigszins waarschijnlijk	4%	7%	10%	11%	6%	7%	8%	12%	14%	13%	14%
(zeer) Onwaarschijnlijk	1%	1%	1%	1%	2%	1%	1%	1%	2%	3%	2%
Weet ik niet/geen mening	2%	0%	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%

*Dit gevolg is voor het eerst tijdens de tweede meting (10 maart uitgevraagd). Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'verder' toegevoegd aan de stellingen.

Bijlage Tabel 1-stelling 12

	Verder stijgend woningtekort*							
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(zeer) Waarschijnlijk	69%	73%	63%	70%	70%	65%	69%	67%
Enigszins waarschijnlijk	20%	17%	21%	16%	17%	20%	19%	20%
(zeer) Onwaarschijnlijk	8%	8%	14%	11%	10%	12%	9%	10%
Weet ik niet/geen mening	3%	2%	2%	3%	3%	3%	3%	3%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 13

	Tekort aan gas											
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(zeer) Waarschijnlijk	75%	69%	71%	64%	74%	75%	75%	72%	65%	60%	52%	54%
Enigszins waarschijnlijk	19%	23%	19%	24%	19%	17%	18%	20%	24%	27%	29%	28%
(zeer) Onwaarschijnlijk	5%	7%	8%	10%	6%	5%	6%	8%	10%	12%	17%	15%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	2%	2%	1%	2%	1%	1%	1%	2%	2%	3%

Bijlage Tabel 1-stelling 14

	Tekort aan levensmiddelen											
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(zeer) Waarschijnlijk	31%	45%	54%	46%	49%	53%	53%	52%	46%	42%	42%	41%
Enigszins waarschijnlijk	30%	34%	30%	34%	32%	29%	30%	32%	34%	34%	32%	35%
(zeer) Onwaarschijnlijk	38%	20%	15%	18%	18%	15%	16%	15%	19%	22%	24%	23%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	0%	2%	1%	2%	1%	1%	2%	1%	2%	2%

Bijlage Tabel 1-stelling 15

	Tekort aan olie en olieproducten (bijvoorbeeld diesel)*				
	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(zeer) Waarschijnlijk	76%	61%	56%	53%	55%
Enigszins waarschijnlijk	17%	26%	30%	30%	26%
(zeer) Onwaarschijnlijk	5%	10%	11%	15%	15%
Weet ik niet/geen mening	2%	2%	3%	3%	4%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 16

	Het gebruik van een kernwapen in Oekraïne*				
	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(zeer) Waarschijnlijk	37%	31%	31%	30%	31%
Enigszins waarschijnlijk	35%	34%	34%	36%	32%
(zeer) Onwaarschijnlijk	23%	30%	30%	30%	32%
Weet ik niet/geen mening	4%	5%	5%	4%	5%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 17

	Het gebruik van een kernwapen tegen Nederland*				
	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(zeer) Waarschijnlijk	12%	13%	12%	12%	10%
Enigszins waarschijnlijk	24%	23%	23%	27%	26%
(zeer) Onwaarschijnlijk	60%	60%	60%	57%	60%
Weet ik niet/geen mening	3%	4%	5%	3%	5%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 1

	Desinformatie en nepnieuws											
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Beperkt	20%	18%	20%	16%	15%	15%	15%	13%	13%	13%	12%	12%
Aanzienlijk	25%	25%	23%	26%	24%	22%	24%	19%	22%	24%	26%	23%
Ernstig	27%	30%	28%	29%	30%	31%	32%	34%	32%	33%	31%	32%
Zeer ernstig	20%	21%	22%	21%	22%	23%	23%	25%	26%	23%	24%	22%
Catastrofaal	5%	5%	5%	5%	6%	6%	4%	6%	4%	4%	4%	7%
Weet ik niet/geen mening	4%	1%	3%	4%	3%	4%	2%	2%	4%	2%	3%	4%

Bijlage Tabel 2-stelling 2

	Uitval van vitale processen											
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Beperkt	18%	9%	12%	8%	13%	11%	8%	6%	8%	8%	6%	5%
Aanzienlijk	9%	8%	8%	12%	10%	9%	9%	9%	8%	9%	11%	11%
Ernstig	14%	16%	15%	20%	16%	17%	17%	19%	18%	18%	22%	20%
Zeer ernstig	28%	32%	34%	31%	30%	31%	32%	33%	34%	36%	34%	36%
Catastrofaal	29%	33%	31%	26%	29%	30%	33%	33%	31%	28%	26%	26%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	1%	3%	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%

Bijlage Tabel 2-stelling 3

	Extra toestroom van vluchtelingen											
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Beperkt	24%	20%	16%	13%	12%	11%	11%	8%	10%	11%	13%	10%
Aanzienlijk	31%	31%	31%	30%	26%	24%	27%	24%	23%	30%	24%	21%
Ernstig	23%	24%	23%	23%	24%	23%	25%	31%	28%	25%	28%	25%
Zeer ernstig	15%	17%	21%	21%	24%	25%	26%	25%	25%	22%	25%	27%
Catastrofaal	7%	6%	8%	9%	13%	16%	10%	12%	11%	11%	10%	15%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	1%	3%	1%	1%	1%	1%	2%	1%	1%	2%

Bijlage Tabel 2-stelling 4

	Gevolgen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer											
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Beperkt	9%	8%	11%	10%	10%	10%	7%	7%	8%	9%	11%	8%
Aanzienlijk	26%	26%	26%	25%	26%	21%	22%	23%	23%	24%	24%	24%
Ernstig	35%	34%	34%	32%	32%	33%	34%	34%	36%	33%	33%	33%
Zeer ernstig	21%	24%	21%	21%	20%	22%	26%	28%	24%	25%	22%	23%
Catastrofaal	4%	5%	5%	5%	5%	8%	7%	6%	5%	4%	4%	6%
Weet ik niet/geen mening	4%	3%	4%	7%	6%	6%	4%	3%	4%	4%	6%	5%

Bijlage Tabel 2-stelling 5

	Cyberaanvallen*										
	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Beperkt	9%	10%	8%	13%	11%	9%	6%	6%	8%	8%	7%
Aanzienlijk	19%	18%	22%	20%	20%	21%	20%	17%	20%	18%	20%
Ernstig	31%	32%	31%	30%	30%	31%	32%	33%	33%	33%	30%
Zeer ernstig	32%	28%	27%	26%	26%	27%	31%	32%	28%	30%	31%
Catastrofaal	8%	10%	8%	7%	9%	9%	9%	9%	8%	8%	9%
Weet ik niet/geen mening	1%	2%	4%	4%	4%	3%	2%	2%	2%	2%	2%

* Deze stelling is voor het eerst in de tweede meting (10 maart) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 6

	Een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bijvoorbeeld kerncentrale)										
	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Beperkt	10%	14%	12%	16%	11%	9%	12%	14%	13%	13%	11%
Aanzienlijk	10%	13%	15%	14%	14%	13%	12%	14%	16%	16%	18%
Ernstig	18%	16%	18%	20%	20%	22%	24%	23%	22%	24%	24%
Zeer ernstig	28%	26%	25%	24%	27%	28%	30%	30%	29%	27%	30%
Catastrofaal	33%	29%	25%	22%	24%	27%	19%	15%	17%	17%	14%
Weet ik niet/geen mening	2%	2%	4%	4%	4%	1%	3%	3%	3%	3%	3%

* Deze stelling is voor het eerst in de tweede meting (10 maart) uitgevraagd. Tijdens de meting van 2 november is deze stelling gewijzigd van 'nucleaire dreiging' naar 'een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bv. een kerncentrale)'.

Bijlage Tabel 2-stelling 7

	Toenemende maatschappelijke spanningen*							
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Beperkt	9%	6%	5%	5%	8%	8%	8%	8%
Aanzienlijk	22%	16%	18%	18%	18%	22%	20%	18%
Ernstig	32%	30%	32%	32%	31%	32%	33%	33%
Zeer ernstig	27%	34%	34%	37%	34%	30%	32%	32%
Catastrofaal	9%	11%	10%	7%	7%	6%	7%	7%
Weet ik niet/geen mening	1%	2%	1%	1%	1%	1%	1%	3%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 8

	Toename in het aantal mensen dat in armoede leeft*							
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Beperkt	7%	5%	5%	3%	5%	8%	8%	6%
Aanzienlijk	20%	16%	17%	17%	17%	17%	18%	19%
Ernstig	32%	27%	28%	30%	31%	31%	33%	28%
Zeer ernstig	30%	36%	38%	38%	37%	34%	32%	36%
Catastrofaal	11%	15%	12%	11%	9%	9%	8%	9%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 9

	Verder stijgende brandstofprijzen**										
	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Beperkt	6%	8%	4%	6%	4%	6%	5%	6%	10%	9%	8%
Aanzienlijk	22%	27%	22%	23%	19%	20%	22%	22%	25%	26%	26%
Ernstig	32%	34%	30%	32%	32%	35%	35%	38%	36%	36%	32%
Zeer ernstig	30%	24%	32%	30%	33%	33%	31%	29%	24%	24%	25%
Catastrofaal	9%	6%	9%	8%	11%	6%	6%	5%	5%	4%	7%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	3%	1%	1%	1%	0%	1%	1%	1%	2%

* Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de tweede meting (10 maart). Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'verder' toegevoegd aan de stellingen. In vierde meting (9 juni) is de formulering veranderd in brandstofprijzen (was: benzineprijzen).

Bijlage Tabel 2-stelling 10

	Verder stijgende gas- en energieprijzen*											
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Beperkt	3%	3%	3%	3%	4%	3%	2%	3%	3%	6%	6%	6%
Aanzienlijk	20%	17%	21%	20%	18%	13%	16%	16%	17%	20%	24%	22%
Ernstig	31%	31%	34%	30%	29%	28%	26%	33%	32%	34%	34%	32%
Zeer ernstig	34%	36%	32%	35%	37%	38%	43%	38%	36%	32%	30%	31%
Catastrofaal	12%	13%	10%	9%	11%	18%	12%	10%	10%	7%	6%	8%
Weet ik niet/geen mening	0%	1%	0%	3%	1%	1%	0%	0%	1%	1%	1%	2%

* Tijdens de 2 meting (10 maart) is hier 'energie' aan toegevoegd. Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'verder' toegevoegd aan de stelling.

Bijlage Tabel 2-stelling 11

	Verder stijgende prijzen van levensmiddelen*										
	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Beperkt	6%	6%	4%	5%	3%	2%	3%	4%	7%	6%	6%
Aanzienlijk	20%	22%	21%	21%	17%	17%	17%	19%	18%	21%	20%
Ernstig	34%	32%	32%	30%	28%	32%	34%	34%	35%	35%	31%
Zeer ernstig	30%	32%	32%	33%	38%	39%	37%	34%	33%	30%	31%
Catastrofaal	10%	7%	8%	10%	13%	9%	9%	9%	6%	8%	11%
Weet ik niet/geen mening	1%	0%	3%	1%	1%	0%	0%	1%	1%	1%	1%

*Dit gevolg is voor het eerst tijdens de tweede meting (10 maart uitgevraagd). Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'verder' toegevoegd aan de stellingen.

Bijlage Tabel 2-stelling 12

	Verder stijgend woningtekort*							
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Beperkt	10%	8%	10%	8%	9%	10%	9%	7%
Aanzienlijk	21%	16%	18%	19%	19%	22%	21%	21%
Ernstig	26%	26%	29%	32%	33%	31%	32%	30%
Zeer ernstig	29%	34%	33%	30%	28%	28%	29%	29%
Catastrofaal	12%	16%	8%	10%	9%	7%	8%	11%
Weet ik niet/geen mening	2%	1%	1%	1%	1%	2%	1%	2%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 13

	Tekort aan gas											
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Beperkt	5%	9%	8%	9%	9%	6%	6%	8%	9%	12%	14%	12%
Aanzienlijk	17%	18%	21%	20%	18%	18%	18%	19%	22%	22%	24%	24%
Ernstig	31%	33%	31%	33%	31%	29%	32%	35%	30%	34%	33%	29%
Zeer ernstig	34%	30%	31%	28%	32%	33%	33%	30%	30%	25%	22%	25%
Catastrofaal	13%	9%	8%	8%	9%	14%	10%	7%	8%	6%	5%	7%
Weet ik niet/geen mening	0%	1%	1%	3%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	2%

Bijlage Tabel 2-stelling 14

	Tekort aan levensmiddelen											
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Beperkt	22%	11%	12%	10%	11%	9%	8%	6%	8%	10%	10%	8%
Aanzienlijk	18%	17%	20%	20%	18%	17%	16%	18%	19%	18%	20%	21%
Ernstig	24%	29%	28%	29%	26%	26%	27%	30%	29%	29%	31%	29%
Zeer ernstig	25%	30%	29%	28%	32%	32%	35%	35%	34%	35%	30%	29%
Catastrofaal	10%	12%	11%	11%	11%	14%	13%	10%	9%	6%	7%	11%
Weet ik niet/geen mening	2%	1%	0%	3%	1%	1%	1%	0%	1%	1%	1%	2%

Bijlage Tabel 2-stelling 15

	Tekort aan olie en olieproducten (bv. diesel)*				
	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Beperkt	5%	7%	8%	10%	9%
Aanzienlijk	21%	20%	24%	28%	23%
Ernstig	37%	36%	35%	36%	34%
Zeer ernstig	30%	30%	27%	21%	25%
Catastrofaal	7%	6%	5%	4%	7%
Weet ik niet/geen mening	0%	1%	1%	2%	3%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 16

	Het gebruik van een kernwapen in Oekraïne*				
	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Beperkt	10%	12%	11%	8%	11%
Aanzienlijk	12%	14%	13%	16%	14%
Ernstig	21%	21%	19%	21%	21%
Zeer ernstig	28%	28%	28%	27%	26%
Catastrofaal	26%	22%	24%	24%	23%
Weet ik niet/geen mening	2%	4%	4%	3%	4%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 17

	Het gebruik van een kernwapen tegen Nederland*				
	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Beperkt	9%	11%	9%	8%	9%
Aanzienlijk	5%	6%	5%	6%	6%
Ernstig	8%	7%	7%	7%	8%
Zeer ernstig	15%	16%	16%	14%	16%
Catastrofaal	61%	57%	59%	61%	55%
Weet ik niet/geen mening	2%	3%	3%	3%	5%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 3-stelling 1

	Ik vind het goed dat er sancties tegen Rusland zijn opgelegd, ook al leidt dat tot stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen								
	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(helemaal) mee eens	74%	74%	68%	72%	72%	70%	73%	74%	68%
neutraal	13%	14%	18%	15%	14%	17%	17%	16%	20%
(helemaal) mee oneens	12%	13%	13%	13%	13%	13%	10%	11%	12%

Bijlage Tabel 3-stelling 2

	Wat mij betreft mogen de sancties tegen Rusland nog strenger, ook als de prijzen van brandstoffen en levensmiddelen daardoor nog sneller stijgen								
	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(helemaal) mee eens	54%	53%	44%	51%	52%	50%	53%	55%	50%
neutraal	24%	24%	31%	27%	25%	28%	25%	25%	27%
(helemaal) mee oneens	22%	23%	25%	22%	23%	22%	21%	21%	22%

Bijlage Tabel 3-stelling 4

	De oorlog in Oekraïne en de daarop volgende sancties tegen Rusland leiden tot stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen. Ik zie bij de mensen om mij heen dat hierdoor de steun voor de sancties tegen Rusland afneemt.								
	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(helemaal) mee eens	23%	21%	24%	26%	25%	24%	21%	19%	21%
neutraal	40%	41%	44%	38%	39%	41%	41%	40%	45%
(helemaal) mee oneens	38%	38%	32%	37%	36%	35%	39%	41%	33%

Bijlage Tabel 4-stelling 1

	Ik kan vanuit de informatie die ik krijg en zoek over de situatie in Oekraïne een goed beeld vormen van deze situatie											
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(helemaal) mee eens	53%	61%	58%	52%	44%	43%	51%	46%	42%	44%	43%	40%
neutraal	31%	26%	27%	33%	36%	33%	30%	35%	33%	30%	31%	30%
(helemaal) mee oneens	14%	10%	13%	10%	16%	17%	14%	15%	20%	21%	19%	20%
weet niet/ geen mening	3%	2%	2%	5%	4%	6%	5%	4%	5%	6%	7%	9%

Bijlage Tabel 4-stelling 2

	Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over de mogelijke gevolgen voor Nederland van de oorlog in Oekraïne											
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(helemaal) mee eens	53%	44%	40%	37%	49%	51%	44%	45%	46%	44%	44%	46%
neutraal	30%	32%	37%	34%	27%	25%	28%	29%	28%	30%	27%	27%
(helemaal) mee oneens	16%	22%	21%	25%	21%	20%	24%	23%	23%	23%	25%	21%
weet niet/ geen mening	1%	2%	2%	4%	3%	4%	4%	3%	4%	3%	4%	5%

Bijlage Tabel 4-stelling 3

	Er is zo veel tegenstrijdige informatie over de situatie in Oekraïne dat ik niet meer weet welke informatie ik moet geloven											
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(helemaal) mee eens	21%	20%	22%	22%	29%	28%	23%	26%	27%	28%	25%	30%
neutraal	29%	28%	29%	27%	27%	28%	26%	26%	32%	27%	29%	26%
(helemaal) mee oneens	48%	49%	47%	47%	39%	39%	47%	44%	37%	41%	40%	37%
weet niet/ geen mening	2%	3%	2%	4%	5%	5%	4%	4%	4%	4%	5%	7%

Bijlage Tabel 4-stelling 4

	Vanwege de oorlog in Oekraïne vind ik de manier waarop de Nederlandse overheid zich opstelt tegenover Rusland begrijpelijk*							
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22*	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(helemaal) mee eens	60%	58%	67%	62%	65%	67%	68%	62%
neutraal	20%	20%	18%	20%	18%	15%	16%	18%
(helemaal) mee oneens	13%	15%	11%	14%	13%	12%	9%	13%
weet niet/ geen mening	6%	7%	4%	5%	5%	5%	7%	7%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 26 juli. Tijdens de meting van 7 oktober is de vraagstelling gewijzigd. 'De situatie in Oekraïne' is vervangen door 'de oorlog in Oekraïne'.

Bijlage Tabel 4-stelling 5

	Het is voor mij duidelijk wat de Rijksoverheid doet om de gevolgen van de situatie in Oekraïne in Nederland te beperken (bv. op het gebied van veiligheid, economische zekerheden, leveringszekerheid van gas)							
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22*	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(helemaal) mee eens	25%	22%	39%	31%	28%	32%	30%	28%
neutraal	29%	26%	28%	30%	33%	29%	31%	28%
(helemaal) mee oneens	42%	47%	30%	35%	36%	35%	33%	36%
weet niet/ geen mening	5%	5%	3%	4%	3%	5%	6%	8%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 26 juli. Tijdens de meting van 7 oktober is de vraagstelling gewijzigd. 'De situatie in Oekraïne' is vervangen door 'de oorlog in Oekraïne'.

Bijlage Tabel 4-stelling 6

	De informatie vanuit de Rijksoverheid informeert mij voldoende over de mogelijke lange termijn effecten van de oorlog in Oekraïne op de verhoudingen in de wereld*							
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(helemaal) mee eens	19%	20%	19%	18%	16%	20%	17%	17%
neutraal	27%	29%	33%	33%	32%	29%	33%	29%
(helemaal) mee oneens	46%	42%	41%	42%	45%	43%	42%	42%
weet niet/ geen mening	8%	8%	7%	7%	7%	8%	8%	12%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 26 juli

Bijlage Tabel 4-stelling 10

	De informatie over hoe ik me kan voorbereiden op mogelijke noodsituaties helpt mij om goed voorbereid te zijn.			
	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
(helemaal) mee eens	33%	36%	34%	22%
neutraal	37%	30%	36%	33%
(helemaal) mee oneens	20%	23%	20%	29%
weet niet/ geen mening	10%	10%	10%	16%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 6 december

Bijlage Tabel 5-stelling 1

	De oorlog in Oekraïne					
	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Nee, nooit	41%	46%	33%	45%	42%	47%
Ja, soms	50%	43%	37%	47%	49%	46%
Ja, regelmatig	7%	9%	20%	6%	8%	6%
Ja, vaak	3%	2%	10%	1%	2%	1%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 5-stelling 3

	Klimaatverandering					
	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Nee, nooit	40%	43%	38%	38%	38%	40%
Ja, soms	37%	36%	38%	39%	38%	39%
Ja, regelmatig	16%	15%	16%	15%	17%	14%
Ja, vaak	6%	7%	7%	7%	8%	7%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 5-stelling 4

	Inflatie (stijgende prijzen)					
	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Nee, nooit	28%	21%	21%	21%	22%	20%
Ja, soms	39%	44%	41%	46%	42%	42%
Ja, regelmatig	23%	23%	26%	22%	24%	25%
Ja, vaak	10%	12%	12%	12%	12%	13%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 5-stelling 5

	Asielopvang					
	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Nee, nooit	45%	42%	41%	44%	41%	37%
Ja, soms	29%	31%	34%	33%	31%	33%
Ja, regelmatig	16%	15%	16%	14%	17%	17%
Ja, vaak	10%	12%	9%	9%	10%	13%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 5-stelling 6

	Stikstof					
	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Nee, nooit	56%	57%	55%	59%	50%	49%
Ja, soms	30%	30%	29%	30%	35%	32%
Ja, regelmatig	10%	10%	11%	8%	10%	15%
Ja, vaak	3%	3%	4%	3%	4%	5%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 5-stelling 7

	Polarisatie					
	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Nee, nooit	36%	37%	37%	33%	32%	32%
Ja, soms	37%	37%	34%	40%	34%	37%
Ja, regelmatig	18%	18%	20%	18%	23%	22%
Ja, vaak	8%	9%	9%	9%	11%	9%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 5-stelling 8

	Anders					
	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Nee, nooit	63%	63%	62%	66%	64%	62%
Ja, soms	18%	18%	24%	23%	24%	25%
Ja, regelmatig	9%	9%	8%	7%	7%	8%
Ja, vaak	9%	9%	6%	5%	5%	5%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 6-stelling 1

	Rijksoverheid.nl			
	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Heel erg bekend	26%	33%	31%	27%
Een beetje bekend	45%	42%	46%	44%
(heel) erg bekend	71%	75%	77%	71%
Niet heel erg bekend	16%	14%	15%	15%
Helemaal niet bekend	10%	10%	7%	12%
weet niet/geen mening	3%	1%	2%	2%

Bijlage Tabel 6-stelling 2

	Crisis.nl			
	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Heel erg bekend	2%	2%	1%	2%
Een beetje bekend	8%	6%	7%	9%
(heel) erg bekend	10%	7%	8%	10%
Niet heel erg bekend	20%	21%	22%	19%
Helemaal niet bekend	68%	70%	67%	68%
weet niet/geen mening	3%	2%	3%	3%

Bijlage Tabel 6-stelling 3

	Denkvooruit.nl			
	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Heel erg bekend	1%	1%	1%	1%
Een beetje bekend	3%	1%	3%	3%
(heel) erg bekend	3%	2%	4%	4%
Niet heel erg bekend	13%	15%	17%	14%
Helemaal niet bekend	80%	82%	77%	78%
weet niet/geen mening	3%	2%	3%	4%

Bijlage Tabel 6-stelling 4

	De website van mijn veiligheidsregio			
	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Heel erg bekend	3%	3%	3%	4%
Een beetje bekend	12%	12%	12%	13%
(heel) erg bekend	15%	15%	15%	17%
Niet heel erg bekend	21%	22%	22%	19%
Helemaal niet bekend	60%	62%	60%	60%
weet niet/geen mening	4%	2%	3%	4%

Bijlage Tabel 6-stelling 5

	De website van mijn gemeente			
	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23	3-mei '23
Heel erg bekend	26%	30%	28%	26%
Een beetje bekend	42%	44%	45%	42%
(heel) erg bekend	68%	74%	73%	68%
Niet heel erg bekend	15%	12%	13%	14%
Helemaal niet bekend	15%	14%	12%	15%
weet niet/geen mening	3%	1%	2%	3%

I&O Research

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KvK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl